

Anette Karlsson sd

Kirjallinen kysymys toimeentulotuen ehtojen kohtuullisuudesta yrittäjien ja opiskelijoiden näkökulmasta

Eduskunnan puhemiehelle

Toimeentulotuki on viimesijainen etuus. Sen soveltamiskäytännöt vaikuttavat kuitenkin merkittävästi siihen, millaisia valintoja haavoittuvassa asemassa olevat ihmiset voivat tehdä. Yrittäjien osalta käytäntönä on, että jos yritystoiminnasta saatava tulo jää alle työmarkkinatuen tason, noin 595 euroa kuukaudessa, toimintaa pidetään kannattamattomana. Tällöin hakijalle annetaan kuukauden määräaika, jonka kuluessa yritystoiminnan tulee muuttua kannattavaksi tai se on lopetettava. Jos henkilö ei lopeta toimintaa ja ilmoittaudu kokoaikaseksi työn hakijaksi, toimeentulotuen perusosaa voidaan alentaa jopa 50 prosenttia.

Tämä koskee myös freelancereita ja muita itsensä työllistäviä. Tilanne on erityisen ongelmallinen silloin, kun yritystoiminta on aiemmin ollut kannattavaa, mutta työkyky on sairauden tai muun elämäntilanteen vuoksi tilapäisesti heikentynyt. Pienimuotoinen tai sivutoiminen yrittäjäyys voisi tällöin olla realistinen väylä työkyvyn ylläpitämiseen ja asteittaiseen paluuseen työelämään, mutta nykyinen linja voi johtaa toiminnan nopeaan alasajoon ilman riittävää yksilöllistä harkintaa.

Opiskelijoiden kohdalla toimeentulotuen saaminen edellyttää käytännössä opintolainan nostamista ensisijaisena etuutena. Tämä tarkoittaa, että opiskelija velvoitetaan velkaantumaan, vaikka hänen taloudellinen tilanteensa olisi jo valmiiksi epävarma. Kaikilla nuorilla ei ole perhettä tai muuta turvaverkkoa, joka voisi auttaa yllättävissä menoissa tai lainan takaisinmaksussa. Erityisesti haavoittuvassa asemassa oleville nuorille, kuten lastensuojelutaukautaisille tai mielenterveysongelmista kärsiville, velkaantuminen voi muodostaa merkittävän kynnyksen opintojen aloittamiselle tai jatkamiselle. Koulutus on keskeisin keino vahvistaa työllisyyttä ja ehkäistä syrjäytymistä. Mikäli opintojen aikainen toimeentulo perustuu pakolliseen velkaantumiseen, riskinä on, että osa nuorista keskeyttää opintonsa tai ei aloita niitä lainkaan taloudellisen epävarmuuden vuoksi. Tämä voi pitkällä aikavälillä lisätä työttömyyttä ja kasvattaa julkisia kustannuksia.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Pitääkö hallitus nykyistä toimeentulotuen soveltamiskäytäntöä yrittäjien, freelancereiden ja muiden itsensä työllistävien osalta kohtuullisena tilanteissa, joissa yritystoiminnan tulot

Kirjallinen kysymys KK 51/2026 vp

jäävät alle työmarkkinatuen tason, vaikka pienimuotoinen yritystoiminta voisi tukea työkyvyn säilymistä ja asteittaista paluuta työelämään työkyvyn heikentymisen jälkeen,

miten hallitus arvioi opintolainan nostovelvoitteen vaikutuksia nuorten opiskelumahdollisuuksiin, velkaantumiseen ja opintojen keskeyttämisriskiin ja

aikooko hallitus arvioida toimeentulotuen ja opintolainan välistä suhdetta siten, ettei velkaantuminen muodostu esteeksi opintojen aloittamiselle tai jatkamiselle erityisesti haavoittuvassa asemassa oleville nuorille?

Helsingissä 25.2.2026

Anette Karlsson sd